

Aili Tervonen

MUUSIKOSTA YRITTÄJÄKSI

Musiikkialan ammattilaisen matka kohti muusikko-yrittäjyyttä

MUUSIKOSTA YRITTÄJÄKSI

Musiikkialan ammattilaisen matka kohti muusikko-yrittäjyyttä

Aili Tervonen
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Musiikin tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kulttuurialan yksikkö
Musiikin tutkinto-ohjelma

Tekijä: Aili Tervonen

Opinnäytetyön nimi: Muusikosta yrittäjäksi, Musiikkialan ammattilaisen matka kohti muusikko-yrittäjyyttä

Työn ohjaaja: Jaana Sariola

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2016 Sivumäärä: 37+1

Muusikosta yrittäjäksi aiheen valintaa tuki oma kokemukseni muusikkona toimimisesta. Halusin tarttua aiheeseen, joka kosketti mielestäni lähimmin itseäni sekä opiskelutovereitani. Siksi työni aihe on muusikosta yrittäjäksi.

Suurin osa musiikinopiskelijoista työllistää itsensä jo opiskelujen ohella tietynlaisena yrittäjänä kuten toimimalla freelancer-muusikkona. Työnkuvana voi olla opetustyöt tai keikkailu, mutta yhteistä on, että musiikkialan ammattilaisen työ muistuttaa yrittäjänä toimimista. Musiikkialalla työllistyminen vaatii yrittäjyyttä ja oma-aloitteisuutta. Siksi aihe tuntui minusta tärkeältä ja mielenkiintoiselta kohteelta tutkia lähemmin.

Opinnäytetyöni tavoite on selvittää, millaista on toimia muusikko-yrittäjänä käytännössä ja kartoittaa siihen liittyvät haasteet sekä musiikkialan ammattilaisten valmiudet kohdata ne. Lisäksi työn tavoitteena on selvittää, onko musiikinkoulutusohjelmassa tarvetta laajempiin yrittäjyysopintoihin.

Hain tietoa musiikkialan ammattilaisilta haastatteleamalla sellaisia, jotka ovat työllistäneet itsensä yrittäjinä koulun jälkeen. Haastateltavaksi löytyi niin korkeakoulutaustaisia musiikkipedagogeja kuin alemman asteen käyneitä musiikin koulutusohjelman toisen asteen muusikoita, jotka ovat kuitenkin saaneet elantonsa yrittäjinä valmistumisen jälkeen. Lisäksi tukevana lähteenä minulla toimi Lottaliina Lehtisen kirjoittama teos Muusikon Sopimusopas.

Tutkimuksessani selvisi, että musiikinopiskelijat haluaisivat lisää yrittäjyysopintoja musiikkialan koulutukseen. Yrittäjyyskurssit eivät vastaa tällä hetkellä opiskelijoiden tarpeita eivätkä anna tarpeeksi eväitä niille, jotka haluaisivat tulevaisuudessa työllistää itsensä yrittäjinä.

Asiasanat: muusikko-yrittäjä, yrittäjyys, musiikin tutkinto-ohjelma, yrittäjyysopinnot

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
School of Media and Performing Arts
Degree Program in Music, Option of music Instructor

Author: Aili Tervonen
Title of thesis: From Musician to Entrepreneur
Supervisor: Jaana Sariola
Term and year of completion: Spring 2016
Number of pages: 37+1

The aim this thesis was to explore how musicians become entrepreneurs. The purpose was to find out what kind of challenges are related to entrepreneurship. Most of music students become self-employed along with their studies. You have to unprompted and steadfast in order to get by in the music industry. The aim was to find out what kind of problems entrepreneurs meet and do they have readiness for meeting the problems. The aim of this thesis was also to find out do the degree program in music need more entrepreneurial studies, as being interested in the development of music education.

The theory etical background to this thesis is based on musicians` *Agreement guide* by Lottaliina Lehtinen. Also professionals in the music industry were interviewed. Interviewees were graduates of music degree program but work as entrepreneurs. The interviews were part of study material.

It was found out that music students want more entrepreneurial studies. Entrepreneurship courses do not meet the students` needs. The courses do not give enough information for those wanting to become entrepreneurs.

Keywords: musician-entrepreneur, degree program in music, entrepreneurship

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	MUSIIKKIALAN OPINTOPOLKU	8
2.1	Koulutuksen sisältö	8
2.1.1	Musiikkialan toinen aste eli musiikkialan perustutkinto	8
2.1.2	Korkeakouluopinnot	10
2.2	Valmistuneet työelämässä	11
3	MUUSIKKO- YRITTÄJÄ	14
3.1	Muusikko-yrittäjäksi ryhtyminen	14
3.2	Musiikkialan ammattilainen ilman yrittäjästatusta	15
3.3	Yritystoiminnan aloittaminen	17
3.4	Muusikko-yrittäjänä työskentely	20
4	HAASTATTELUKYSELY JA TULOKSET	26
4.1	Aineiston esittely	26
4.2	Haastattelujen tulokset	28
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	32
6	POHDINTA	34
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	38

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaisen matkan musiikkialan ammattilainen käy, kun hän päättää ryhtyä yrittäjäksi. Työni aiheen valintaan liittyi myös vahvasti omakohtainen pohdinta omasta tulevaisuudestani. Huoli omasta työllistymisestä opintojen jälkeen vaikutti aiheen valintaan, sillä aloin miettiä, olisiko muusikko-yrittäjyys minua varten. En erityisemmin tiennyt mitään musiikkialan ammattilaisen verotuksista, työttömyysturvista tai muistakaan yrittäjän juridisista puolista, mutta ajatus kiehtoi silti. Jutellessani muiden alalla toimivien kanssa, huomasin puutteita myös heidän tiedoissaan. Valmistumme ammattiin, jossa todennäköisyys toimia yrittäjänä on todella suuri, mutta tietomme yrittäjyydestä on todella alhainen. Ajatus opinnäytetyön aiheesta alkoi hahmottua mielessäni.

Tässä opinnäytetyössäni haen vastauksia seuraavanlaisiin tutkimuskysymyksiin:

1. Pitäisikö musiikin koulutusohjelmiin lisätä yrittäjyysopintoja?
2. Mitkä ovat muusikko-yrittäjyyden haasteet?
3. Onko yrittäjyys vastaus alan huonoon työtilanteeseen?

Opinnäytetyöni tarkastelee yrittäjyyttä musiikkialan koulutuksissa sekä yrittäjyyden merkitystä musiikinalalla toimimiseen. Työssäni haen perusteluita yrittäjyysopintojen lisäämiseen musiikkialan koulutuksissa. Olen haastatellut muusikko-yrittäjiä, ja haastattelut luovatkin pohjan opinnäytetyöni tietoperustaan yhdessä lähdekirjallisuuden kanssa. Mielestäni yrittäjyys on aiheena sellainen, joka hyödyttää tulevaisuuden musiikinopiskelijoita ja olisi hienoa, jos voin tällä työllä osoittaa puutteita musiikin koulutusohjelmissä koskien yrittäjyyttä.

Opinnäytetyöni toinen luku tutustuu musiikin koulutusohjelmiin. Kartoitan myös kuinka paljon niissä tarjotaan yrittäjyyteen liittyviä opintoja. Opinnäytetyöni kolmas luku tarkastelee yrityksiä ja muusikko-yrittäjänä toimimista.

Neljäs luku koostuu musiikkialan ammattilaisten yrittäjyystarinoista sekä heidän kokemuksistaan opiskella musiikkialan koulutuksissa. Lisäksi selvitän, onko koulutus auttanut heitä toimimaan myöhemmin yrittäjinä. Keräsin aineiston haastattelukyselyllä, johon osallistui musiikkialan koulutuksen saaneita musiikkialan ammattilaisia, jotka olivat kuitenkin koulutuksen jälkeen ruvenneet yrittäjiksi. Haastateltavana oli ammattikorkeakoulututkinnon, toisen asteen tutkinnon suorittaneita sekä Sibelius-Akatemiasta valmistuneita. Lähetin kaikille samat kysymykset, jotka löytyvät lopusta liiteosiosta.

2 MUSIIKKIALAN OPINTOPOLKU

2.1 Koulutuksen sisältö

Musiikkialan ammattilaisen perinteinen koulutuspolku alkaa usein lapsena käydystä soittotunneista musiikkiopistoissa tai kansalaisopistoissa. Jo sitä ennen lapset ovat voineet osallistua muskaritoimintaan jo heti vauvasta lähtien yhdessä vanhempiensa kanssa. Musiikkiopistot luovat hyvät ja laajat pohjat tuleville musiikkialan ammattilaisille. Siellä opinnot koostuvat soittotunneista, mutta mahdollisesti myös soittoa tukevista teoriaopinnoista.

Musiikkialan ammattilaisen tie on yleensä pitkä ja soittimen tai laulun treenaaminen onkin verrattavissa huippu-urheiluun. Opintopolku on järjestelmällinen musiikkioppilaitoksista kohti ammattikorkeakouluja. Pienten lasten opettaminen on varsin järjestelmällistä, ja opinnot etenevät tutkinnoista toisiin. Sama kaava musiikin opiskelusta tutkintoihin tähtäävästä tyylistä jatkuu aina ammattikorkeakoulutasolle asti.

Seuraavaksi käyn läpi musiikkialan ammattilaisen tavanomaisinta polkua ja koulujen tarjoamia opintokokonaisuuksia kohti ammatillista pätevyyttä.

2.1.1 Musiikkialan toinen aste eli musiikkialan perustutkinto

Musiikkialan perustutkinto on alalle aikovalla ensimmäinen koulutus, joka tarjoaa ammattitutkintoa musiikinalalla. Musiikkialan perustutkinto tarjoaa kolme suuntautumisvaihtoehtoa: muusikko, musiikkiteknologi ja pianonviritäjä.

Koulutus muodostuu ammatillisista osista (135 osaamispistettä), yhteisistä tutkinnon osista (35 osp), sekä vapaasti valittavista opinnoista (10 osp). Kokonaisuudessaan musiikkialan perustutkinto on 180 osaamispistettä. Tutkinnon tarkoitus on antaa alalla työskenteleville valmius pystyä itsenäiseen toimintaan.

Lisäksi tutkinto antaa laajat ammatilliset valmiudet toimia alalla sekä pätevyyden jatko-opintoihin. (Opetushallitus 2014, viitattu 9.9.2015.)

Musiikkialan ammattilainen tekee uransa aikana monenlaisia töitä ja työsuhteita voi olla samaan aikaan monta päällekkäin. Musiikkialalla suhteet korostuvat töiden saannissa ja varsinaisella tutkintotodistuksella ei ole niin paljon merkitystä.

Opetushallitus kuvaa musiikkialan perustutkinnon suorittaneiden työllistymistä seuraavanlaisesti: ”Musiikkialan ammattilaiset työllistyvät sekä koko- että osa-aikaisesti, niin vakituisissa kuin määräaikaisissa työsuhteissa. Muusikoista suuri osa työllistyy freelancereina, jotka tekevät työtä usealle työnantajalle lyhytkestoisissa työsuhteissa. Alalle on tyypillistä riippuvuus useista tulolähteistä, ja työura muodostuu määrä- tai osa-aikaisista työsuhteista ja projektiluonteisista tehtävistä, mikä edellyttää yrittäjäyysasennetta sekä tietoa itse yrittäjyydestä. Kulttuuriyrittäjyyden oletetaan tuottavan työpaikkoja musiikkialalle ja sen lähialueille, kuten media-, viihde-, matkailu- ja ravintola-aloille”. (Opetushallitus 2014, viitattu 9.9.2015.) Niin kuin opetushallitus kuvasi, on hyvin harvinaista, että musiikkialan ammattilainen työllistyisi yhden työnantajan turvin.

Työ on musiikkialan ammattilaisella vaihtelevaa ja tietynlainen yritteliäisyys on perusta alalla toimimiselle. Tästä huolimatta yrittäjyysopinnot eivät ole vielä muotoutuneet musiikkialan perustutkinnoissa samanlaisiksi. Esimerkiksi konservatorio Lappia tarjoaa yrittäjyyttä 5 opintopistettä ja se on integroitu ammattilisiin tutkinnon osiin, kun taas Kuopin konservatorio on laittanut yrittäjyyden vapaasti valinnaisiin opintoihin. Sieltä opiskelija voi valita yritystoiminnan suunnittelun, joka on laajuudeltaan 15 (op) tai yrityksessä toimimisen 15 (op) Kymen konservatorio on laittanut pakollisiin ammattitaitoa täydentäviin opintoihin 1 (op) Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tietokurssin. Kurssiin sisältyy muun muassa sopimuskäytännön tuntemus. (Pop/Jazz konservatorio Lappia 2015, viitattu 31.10.2015; Kuopion konservatorio 2015, viitattu 12.11.2015; Etelä-Kymenlaakson Ammattiopisto 2015 viitattu 12.11.2015.) Mielestäni Kymen konservatorion kaltaisia kursseja musiikkialan sopimuskäytäntöjen tuntemuksista pitäisi olla pakollisena kaikissa musiikkialan koulutuksissa. Juuri tällaisia tietoja itse en ole koulutuksissani saanut ja se on haitannut myöhempää työskentelyäni musiikkialan ammattilaisena. Kaikki tieto on pitänyt itse etsiä alan kirjallisu-

desta tai muilta kokeneimmilta alalla toimijoilta. Alan tieto vaihtuu vieläkin osittain vanhaan tyyliin ”mestarilta kisällille”. Suomessa musiikkialan toisen asteen koulutusta alkaa olla lähes jokaisessa kaupungissa. Oppilaitosten määrä on noussut Suomessa viime aikoina, ja se on lisännyt automaattisesti myös alalle kouluttautuneita musiikkialan ammattilaisia. Tämän huomaa erityisesti siinä, että taso on noussut soittajissa sekä laulajissa harrastelijoista ammattilaisemmaksi. Klubeissa ja muissa keikkapaikoissa kuuluvat keikat ovat entistä useammin ammattilaisten soittamia. Ennen koulutuksia muusikot olivat itseoppineita, mutta nykyään tilanne alkaa olla toinen. Entistä useammat musiikin harrastajat haluavat suorittaa muusikon ammattitutkinnon. Musiikkialan perustutkinnon suorittaneet voivat halutessaan musiikkialan perustutkinnon jälkeen hakea ammattikorkeakouluihin sekä yliopistoihin saamaan korkeakoulutasoista opetusta. Musiikin toisen asteen koulutus antaa nimittäin muusikolle yleisen korkeakoulukelpoisuuden.

2.1.2 Korkeakouluopinnot

Ammattikorkeakouluissa on musiikkialalla opiskelijoille vaihtelevat suuntautumismvaihtoehdot, riippuen koulusta. Tyypilliset vaihtoehdot ovat seuraavat suuntautumismvaihtoehdot: musiikkipedagogi tai kirkkomuusikko. Lisäksi opiskelija valitsee aiemman soittotaustansa perusteella musiikin suuntautumisen popjazz, (kansanmusiikki Joensuun Karelia- AMK) kirkkomusiikin tai klassisen musiikin väliltä. Musiikkipedagogin tutkinto on laajuudeltaan 240 opintopistettä. Koulutus painottuu oman instrumentin hallintaan, mutta musiikkipedagogin tutkinnossa siihen sisältyy myös pedagogiset opinnot, jotka ovat laajuudeltaan 60 opintopistettä. Kokonaisuudessaan tutkinto rakentuu perusopinnoista, ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, opinnäytetyöstä sekä harjoittelusta. (Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015, viitattu 15.10.2015.)

Musiikkialan ammattilaisen ammattipolku saattaa hyvinkin siis kestää seitsemän ja puoli vuotta yhteensä. Eikä siihen ole vielä edes laskettu ennen toista astetta saavutettuja harjoitteluvuosia. Tämä ammatti vaatii alalle aikovalta yhtä paljon vuosia valmistua kuin esimerkiksi lääkäreiltä. Myös itse olen käynyt läpi tämän

musiikkialan ammattilaisen normaalin koulutuspolun ja todennut sen hyväksi tieksi saada laajat tiedot ja taidot instrumentistani sekä musiikin tekemisestä. Pitkän opintojakson jälkeen tuntuu hassulta, että työpaikkoja ei välttämättä löydy kaikille ja opinnot eivät takaa työllistymistä koulun jälkeiseen elämään. Monet musiikkialan ammattilaiset joutuvatkin pohtimaan, onko yrittäjyys ratkaisu tähän.

Oulun ammattikorkeakoulu tarjosi minulle ja luokkatovereilleni yhden pakollisen kolmen opintopisteen laajuisen kurssin yrittäjyydestä. Siellä käsiteltiin yleisesti yrittäjyyttä Suomessa sekä yrittäjyyteen liittyviä asioita kuten verovähennyksiä jne. Ongelmana oli, että opettaja ei itse työskennellyt taidealalla ja usein esimerkit olivat kaupan alalta, eivätkä esimerkit liittyneet ollenkaan musiikkialaan. Kurssi tuntui turhalta, koska sieltä ei saanut vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Tämä sama ongelma on useissa musiikin koulutusohjelmissä ammattikorkeakoulutasolla. Tein tätä opinnäytetyötä varten haastattelun valmistuneilta musiikkialan ammattilaisilla ja huomasin kuinka moni on kohdannut tämän saman ongelman käymiltään yrittäjyyskursseilta. Seuraavassa luvussa käsitelläänkin, miten erityinen tapaus on muusikko-yrittäjä ja miten se poikkeaa muista yrittäjistä.

2.2 Valmistuneet työelämässä

Tutustuin tätä opinnäytetyötäni varten Paula Karhusen tekemään tutkimukseen Musiikin koulutuksesta työelämään. Tutkimus oli osa Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikön tutkimushanketta. Hankkeessa oli tarkoitus selvittää suomalaista taiteilijakoulutusta. Tutkimus oli suoritettu vuonna 2004, mutta tieto oli mielestäni kuitenkin vielä ajankohtaista. Tässä Karhusen tutkimuksessa oli tarkoitus selvittää, miten ammatillisen taiteilijakoulutuksen saaneet sijoittuivat myöhemmin työelämään ja työskentelivätkö he vielä taiteen parissa. Kysely oli suunnattu muun muassa musiikkialan perustutkinnon sekä ammattikorkeakoulututkinnon saaneille. Vastanneita tässä kyselyssä oli 64 prosenttia ammattikorkeakoulun suorittaneita ja 36 prosenttia toisen asteen suorittaneita. Keski-ikä kertoi, että vastanneista 70 prosenttia oli alle 30-vuotiaita. Musiikin koulutusohjelmissa opiskelee yleensä nuoria aikuisia tämän tutkimuksen perusteella. Ryt-

mimusiikin puolella miehiä opiskelijoina oli 72 prosenttia. Luku on suuri ja se kertoo rytmimusiikin miesvaltaisesta alasta. Musiikkipedagogi tutkinnon suorittaneista taas suurin osa oli naisia. (Karhunen 2005, viitattu 20.1.2016.)

Kyselyssä selvitettiin, oliko musiikin koulutusohjelma vastannut heidän odotuksiaan. Tutkimus osoitti samoja koulutusohjelman puutteita, joita selvisi myös opinnäytetyössäni. Valmistuneet olivat pääosin tyytyväisiä, mutta esiin nousi kaksi kohtaa, joihin he eivät olleet tyytyväisiä: työmarkkinatietous ja tieto yritystoiminnasta. Seuraavaksi poimin muutamia kyselyyn vastanneiden kommentteja liittyen työmarkkinatietouteen sekä yritystoimintaan.

”Koulutus ei täysin valmentanut siihen, mitä työelämä todellisuudessa on esim. yksityisessä musiikkikoulussa, jonka oppilasmateriaali ja tavoitteet ovat paljon laajemmat ja vaihtelevammat kuin perinteinen klassinen pianonsoittotaito.” (Nainen, musiikkipedagogi, ammattikorkeakoulu)

”Opintojen lopussa käyty lyhyt työelämäjakso ei ole riittävä.” (Nainen, musiikkipedagogi, ammattikorkeakoulu)

”Yrittämiseen valmentavia kursseja oli mahdollista valita liiketalouden laitokselta. Teoriaopetuksessa olisin toivonut enemmän käytännön työelämää hyödyttäviä aineita”. (Mies, musiikkipedagogi, ammattikorkeakoulu)

(Karhunen 2005, viitattu 20.1.2016.)

Opiskelujen ohella työllistyminen

Opiskellessaan musiikkialan koulutusohjelmissa työssäkäynti opiskelujen ohella oli tutkimuksen mukaan hyvin yleistä. Vain 3 prosenttia kertoi, ettei ole töissä opiskelujen ohella. Valmistumisen jälkeen suurin osa kertoi olevansa työsuhhteessa, mutta freelancereiden määrä oli myös suuri. Näissä tapauksissa työsuhde ei tarkoittanut välttämättä yhtä työnantajaa, vaan vastanneilla saattoi olla samaan aikaan useita työsuhhteita. Vastanneista 4 prosenttia työllisti itsensä yrittäjinä. Luku on mielestäni hyvin pieni ja tässä opinnäytetyössäni pohdinkin, voisiko luku olla nykyään paljon suurempi. Rytmimusiikin puolella työsuhhteet koskivat useimmiten opetustyötä tai kokonaan muuta alaa. Rytmimusiikin puolella freelancereiden joukko oli suuri, yhteensä 70 prosenttia. Taidemusiikin puolella freelancereita oli vain 27 prosenttia. Tästä voimme selvästi päätellä, että free-

lancertoiminta on tavanomaisempaa rytmimusiikin puolella. Asiaan vaikuttaa varmasti rytmimusiikin puolen keikkailu ja lyhyet työsuhteet, jotka on helpompi hoitaa freelancerina. (Karhunen 2005, viitattu 20.1.2016.)

Vastanneiden työllisyystilanne oli kyselyn aikaan seuraava: muusikoista työsuhteessa oli 50 prosenttia, pedagogeista 80 prosenttia. Yrittäjinä molemmista ryhmistä toimi 4 prosenttia. Tutkimuksen mukaan siis musiikkipedagogin tutkimuksen suorittaneista työllistyivät paremmin kuin pelkän muusikon ammattitutkimuksen suorittaneet. Työnantajina pedagogeilla oli musiikkioppilaitokset sekä koulut, jotka vastasivat 49 prosenttia kaikista työnantajista. Muita tuloja antoivat keikat, mitkä olivat 15 prosenttia kokonaistuloista. Muina työnantajina mainittiin kansalaisopistot, konservatoriot sekä ammattikorkeakoulut, peruskoulut ja lukiot sekä seurakunnat. (Karhunen 2005, viitattu 20.1.2016.)

Tutkimuksesta erityisesti mieleeni painui yrittäjien määrä, mikä oli vain 4 prosenttia vastanneista. Todella pieni määrä valmistuneista päättää ryhtyä yrittäjiksi. Pienen luvun perusteella voisin uskoa, ettei koulutuksessa ainakaan painosteta ryhtymään yrittäjiksi. Seuraavassa luvussa selvitän, mitä vaiheita musiko-yrittäjäksi ryhtyminen vaatii ja voisiko se tuoda mukanaan helpotusta alan työllisyyskysymykseen.

3 MUUSIKKO- YRITTÄJÄ

3.1 Muusikko-yrittäjäksi ryhtyminen

Tämän opinnäytetyöni tärkein lähde oli Lottaliina Lehtisen Muusikon Sopimusopas. Kyseisessä teoksessa määritellään termi muusikko-yrittäjä seuraavasti: ”Elinkeinoharjoittajana toimivasta muusikosta käytetään yritystoiminnan muodosta riippumatta nimitystä muusikko-yrittäjä”. (Lehtinen 2012, 49.)

Yleensä musiikkialan ammattilaisten ensimmäinen kosketus yrittäjyyteen ja yritykseen on kun ryhmä muusikoita päättää perustaa bändin. Bändin pyörittäminen ja perustaminen muistuttaa paljon yrityksen perustamista. Myös siinä tulee päättää kenellä bändistä on vetovastuu ja miten eri osa-alueiden vastuut jaetaan jäsenten kesken. Myöhemmin, kun alalla toimimiseen alkaa olla valmius, tulee eteen kysymys keikoista ja viimeistään siinä vaiheessa ryhmän kannattaa ajatella yrittämisen mahdollisuutta. Monella musiikkialan ammattilaisella on nimittäin syynä ryhtyä yrittäjäksi juuri se, että oman työn laskuttaminen onnistuu paremmin. Keikat on helpompi hoitaa kun on oma Y-tunnus eli yritys- ja yhteisötunnus mikä yksilöi yrityksen. Yrityksen kautta musiikkialan ammattilainen voi itse laskuttaa keikkansa. Nykyään on olemassa myös paljon laskutuspalveluita, jotka voivat hoitaa laskituksen puolestasi. Pelkkä keikkojen laskuttaminen ei välttämättä aja alalla toimivaa ammattilaista yrittäjäksi. Laskutuspalvelu ottaa kuitenkin välistä oman osuutensa ennen kuin maksaa musiikkialan ammattilaiselle keikkapalkan. Tästä syystä monia kiehtoo perustaa oma yritystoiminta. Vapauteen tottuneet musiikkialan ammattilaiset saavat pitää yrittäjyyden avulla kaikki langat käsissään ja päättää toimistaan yksin tai yhdessä ryhmän kanssa, riippuen tietenkin yritysmuodosta. Vastakohtana vapaudelle on kuitenkin vastuut ja riskit, jotka muusikko-yrittäjä kantaa itse.

3.2 Musiikkialan ammattilainen ilman yrittäjästatusta

Entä jos musiikkialan ammattilainen ei halua toimia yrittäjänä. Millaista silloin on musiikkialan ammattilaisen työllistyminen jos taustalla ei ole yrittäjästatusta eikä alalla toimiva ole työsuhteessa? Laillisen määritelmän mukaan musiikkialan ammattilainen on silloin itsensä työllistäjä. Heidän työnsä on pätkätöitä ja lyhytkestoista. Tällaisen määritelmän alla toimivat freelancer-muusikot. Heillä ei ole siis vain yhtä vakituista työsuhdetta vaan he voivat tehdä monia työtehtäviä useammalle työnantajalle yhtä aikaa. ”Työsopimuslain mukaan työtä tehdään vain joko työsuhteessa tai yrittäjänä, jolloin itsensä työllistäjä on työmarkkinoilla väliinputoaja.” (Alanko-Kahiluoto 2014, viitattu 12.12.2015.)

Tätä opinnäytetyötä tehdessäni sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta hyväksyi hallituksen esityksen (HE94/2015 luku 1:6 §), joka heikentää huomattavasti itsensä työllistäjien toimeentulon edellytyksiä. Esitys jätti freelancereina toimivat työttömyysturvan ulkopuolelle. Tämä esitys koskee musiikkialan ammattilaisia, jotka joutuvat nyt jonkinlaisen pakkoyrittämisen tielle. Esitys tekee nimittäin kaikista itsensä työllistävästä joko pää- tai sivutoimisia yrittäjiä. Sosiaalisessa mediassa alkoi heti keskustelu musiikkialan ammattilaisten piireissä. Keskusteluiden perusteella voi päätellä, että yleisen mielipiteen mukaan asiaa vastustetaan suuresti alalla toimivien keskuudessa ja lain katsotaan huonontavan juurikin freelancereiden asemaa. (HE94/2015 luku 1:6 §.)

Esitystä tehtäessä ei hallitus kuullut lainkaan musiikkialan ammattilaisia, joita asia kuitenkin koskee. Musiikoiden liitto teki aiheesta jälkikäteen lausunnon sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle. Lausunnosta käy ilmi alalla vallitseva ongelma, että keikkatyömarkkinoilla työn tarjoajat pyrkivät tietoisesti välttämään työsuhdetta tarjoamalla työkorvauksia ja tekemällä vain toimeksiantosopimuksia. Työsopimuslain mukaan pitäisi keikkatyö kuitenkin olla työsuhteessa tehty työ. Eli yrittäjyyttä ajetaan läpi myös työnantajien puolesta. Musiikkialan ammattilaisen on helpompi saada keikkatöitä toimiessaan laskuttamalla työnkorvauksestaan. (Suomen muusikkojen liitto RY. 2015, viitattu 16.12.2015.)

Työsopimuslain määritelmä ei pidä paikkaansa, kun tarkastellaan luovalla alalla toimivia ammattilaisia, nimenomaan itsensä työllistäviä freelancer-muusikoita. Musiikkialan ammattilaisten keikkapalkat ovat epäsäännöllisiä tuloja eikä joka kuukausi välttämättä rahaa kerry tarpeeksi, jotta palkkataso pääsisi kohoamaan muiden ammattien kuukausipalkkoihin. Turvana on ollut muun muassa työttömyysturva, mutta hallituksen uuden esityksen mukaan tämä oltaisiin viemässä muun muassa itsensä työllistäviltä muusikoilta. Freelancer-muusikko voi todistaa olevansa sivutoiminen yrittäjä ja saada näin oikeuden työttömyysturvaan. Todistus tosin vaatii vähintään kuuden kuukauden mittaisin työsuhteen, ja kuten kaikki musiikkialan ammattilaiset tietävät, tällaisia ei ole tarjolla kovinkaan usein. (Alanko-Kahiluoto 2014, viitattu 12.12.2015.) Jokainen musiikkialan ammattilainen joutuukin nyt harkitsemaan yrittäjyyttä pakolla, hallituksen toimesta. Hallituksen esityksessä kaikista omaa työtä tekevistä kuten musiikkialan ammattilaisista tehtäisiin yrittäjiä. Musiikkialan ammattilainen ei välttämättä omista edes omaa Y-tunnusta, mutta ovat silti esityksen mukaisesti yrittäjiä. Uuden lain mukaisesti jo yksikin työkorvaus muiden palkkojen joukossa voi langettaa musiikkialalla toimivalle yrittäjästatuksen sekä arvioinnin yrittäjyyden pää- ja sivutoimisuudesta. Keikkamuusikoiden uusi status voikin olla siis päätoiminen yrittäjä.

Tämän hallituksen esitys (HE94/2015) astui voimaan 1.1.2016. Käytäntö ei vielä kuitenkaan ole vakiintunut ja keskustelu on jatkunut, vaikka esitys on jo astunut voimaan. Vielä ei ole tullut esimerkkitapauksia lain tulkinnasta ja keskustelu käytännöistä jatkuu edelleen. Mielestäni tämän uuden lain takia on aihetta lisätä yrittäjyysopintoja musiikin koulutusohjelmiin, koska musiikkialan ammattilaiset valmistuvat kuitenkin tulevaisuudessa myös yrittäjiksi. Pitäähän heidän saada koulutusta tulevaan ammattiin. Juuri nyt olisi syytä tarkastella koulutuksen antamaa yrittäjyyskurssia, kun asiat ovat muutosvaiheessa myös musiikkialalla. Nykyinen koulutusohjelma ei mielestäni valmenna heitä tarpeeksi tulevaan.

3.3 Yritystoiminnan aloittaminen

Miten sitten aloitetaan yritystoiminta, jos musiikkialan ammattilainen on päättänyt ryhtyä muusikko-yrittäjäksi? Yrityksen perustaminen Suomessa on tehty hyvin helpoksi. Oman toiminimen saa vaivattomasti perustettua täyttämällä vain y3 (yksityinen elinkeinoharjoittaja ”toiminimi”) perustamisilmoituslomakkeen ja maksamalla perustamismaksun. Oman yrityksen perustaessa on kuitenkin otettava huomioon monia asioita. Esimerkiksi yrityksen nimeä keksittäessä on tarkistettava Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä, ettei kyseinen nimi ehdotus sekoitu toiseen eikä ole hyvän tavan vastainen. (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2015, viitattu 12.12.2015.)

Nykyään, kun suurin osa tieto on netissä, on musiikkialan ammattilaisen hyvin helppo aloitella yritystoimintaansa. Monet sivustot antavat tietoa ja ohjeita, miten yrityksen perustamista kannattaa aloitella. Ensinnäkin on tärkeää, että on tahtoa ja omaa halua perustaa yritystoiminta. Kenenkään muun motivaatio ei auta yrityksen perustamisessa. Liikeidea pyöriteltäessä mielessä voi jäsentelyä auttaa, kun laatii liiketoimintasuunnitelman. Silloin on helpompi muotoilla ajatuksia ja saada oma ideansa muokattua kunnolla. Liiketoimintasuunnitelman teko onkin aloittelevan yrittäjän ensimmäisiä tekoja ja siihen voi saada apua muun muassa Uusyrityskeskukselta sekä ELY-keskuksista. Kun liiketoimintasuunnitelma on tehty, on vuorossa yritysmuodon valinta. Valintaan vaikuttavat muun muassa, kuinka monta henkilöä on perustamassa yritystä sekä pääoman summa. Lisäksi on hyvä tarkastaa yritystoiminnan luvanvaraisuuden selvittäminen. Kun nämä kaikki on tehty, on vuorossa perustamisilmoituksen jättäminen yritystietojärjestelmään. Samalla perustamisilmoituksella voi ilmoittautua kaupparekisteriin, arvonlisäverovelvolliseksi, ennakkoperintärekisteriin sekä työnantajarekisteriin. Kun yritystoiminta on saatu käynnistettyä, on myös aika miettiä kirjanpidon järjestämistä sekä tarvittavien vakuutusten ottamista. Kirjanpidon voi hoitaa itse tai turvautua tilitoimistojen palveluihin. (Suomen yrittäjät 2013, viitattu 30.10.2015.)

Muusikoiden liitosta apua

Musiikkialan ammattilaisia varten on myös oma muusikkojen ammattiliitto, josta jäsenet saavat lakiapua. Muusikoiden liitto ry on SAK:lainen ammattijärjestö eli se kuuluu Suomen ammattiliittojen keskusjärjestöön. Liittoon voivat kuulua niin pää- sekä sivutoimiset muusikot, muusikko-yrittäjät sekä opiskelijat. Liittoon kuulumisen on musiikkialan ammattilaiselle hyväksi, koska apua tarvittaessa on paikka mistä tietoa hakea. Musiikkialan ammattilaiset kuuluvat journalistien ja esittävien taiteilijoiden yhteiseen JET- työttömyyskassaan. Päätoimiset musiikin ammattilaiset kuuluessaan muusikkojen liittoon kuuluvat samalla myös JET-työttömyyskassaan. Vaikka musiikkiala on repaleinen, on muusikoiden liitto yhdessä freelancermuusikot ry. kanssa yrittänyt saavuttaa muusikoille samoja etuja kuin muidenkin alojen työntekijöille. (Lehtinen 2012, 80-81.) Huomiota herättävä seikka omasta kokemuksestani on se, että mielestäni näistä muusikoiden eduista ja oikeasta työelämästä ei kerrota itse musiikkialan koulutuksissa tarpeeksi. Tieto on jokaisen ammattilaisen omalla vastuulla eikä koulutus tuo näitä asioita liian paljon esille.

Yritystoiminnan rahoittaminen

Yritystoiminnan rahoittamista jokaisen yrittäjän täytyy miettiä viimeistään siinä vaiheessa, kun yrityksen perustaminen alkaa olla virallista. On hyvä kartoittaa, mitä pitää investoida ja mihin rahaa on syytä varata. Muusikko-yrittäjillä rahaa menee yleensä vuokratiloihin, jos työ on opettamista sekä työhön tarvittaviin laitteistoihin. Soittimet ja äänentoistolaitteistot mahdollistavat tehtävät työt. Soittimien päivittäminen on osa muusikon arkea ja siihen jokaisen muusikon täytyy varata rahaa. Soittimien vakuutus niin kuin muunkin yritystoiminnan vakuutuksen saaminen onnistuu pankkien kautta ja myös siihen on syytä varata rahaa. Jotta yritystoiminnan voi aloittaa, on valtio tullut kuitenkin erilaisten tukien muodossa vastaan yrittäjiä. (Pohjola Vakuutus Oy 2016, viitattu 10.3.2016.)

Starttirahaa yrittämislle

Yksi vaihtoehto yritystoiminnan rahoittamiselle on starttiraha. Sitä voi hakea jokainen yrittäjä Suomessa yritystoimintansa aloittamiseen. Starttirahan ideana on mahdollistaa uuden yritystoiminnan alkaminen ja yrittäjän toimeentulon varmistaminen. Starttirahan kesto määräytyy sen mukaan, kuinka kauan arvioidaan yritystoiminnan käynnistämisen ja sen vakiintumisen kestävän. Maksimissaan starttirahaa voi saada kuitenkin 18 kuukautta. Starttiraha muodostuu perustuesta ja sen lisäosasta. Lisäosan suuruus vaihtelee, mutta enimmillään sitä voi saada 60 prosenttia perustuen määrästä. Starttiraha on veronalaista tuloa, joten yrittäjä on velvollinen maksamaan siitä veroa. (Perustayritys fi OY 2015, viitattu 12.12.2015.)

Starttirahaa haetaan työ- ja elinkeinotoimistolta joko sähköisesti tai lomakkeella. Hakemuksessa selvitetään muun muassa yrityksen toiminta sekä rahoitussuunnitelma. Päätöksen starttirahan saamisesta tekee samainen TE-toimisto. Jos hakija saa jo jotain muuta valtiontukea, kuten opintotukea, ei hän voi saada starttirahaa. Opintotuen voi kuitenkin lakkauttaa starttirahan ajaksi. Starttirahan myöntämisen esteenä voi olla myös se, että yritystoiminta on jo aloitettu. Tukea pitää hakea aina ennen kuin perustaa yritystoimintansa. (Jokinen 2015, viitattu 13.12.2015.)

Muita mahdollisia rahoitusapuja on mm. Finnveran rahoituspalvelut sekä ELY-keskusten (eli Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten) rahoituspalvelut. Ne on tarkoitettu pk-yritysten kehittämis- sekä investointihankkeisiin. (Suomen yrittäjät, viitattu 14.12.2015.) Muusikko-yrittäjien on myös hyvä olla tarkkana kaikenlaisten apurahojen hakemisen suhteen. Kulttuurirahasto myöntää apurahoja taiteen eri alojen toimijoille oman keskusrahastonsa sekä maakuntarahastojensa kautta. (Suomen kulttuurirahasto 2015, viitattu 15.10.2015.)

Rahaa on mahdollista siis saada yritystoimintansa aloittamiseen sekä sen ylläpitämiseen. Loputtomiin asti yritystoimintaa ei voi kuitenkaan pyörittää lainarahoilla. Jokaisen yrittäjän tavoitteena on varmasti saada oma yrityksensä tule-

maan toimeen omillaan. Apua yrittämiseen siis saa kun vain viitsii sitä etsiä ja pyytää.

3.4 Muusikko-yrittäjänä työskentely

”Monessa musiikin ammatissa korostuu itsenäisyys. Oma asema on neuvoteltava, ennen kuin toiminta kannattaa aloittaa.” (Karhumaa 2000, 38.) Lause on viisas, koska kukaan muu kuin musiikkialan ammattilainen itse ei pidä huolta omista eduistaan. Musiikkialan ammattilaisen työ on yleensä ns. pätkätöitä. Vakituisia ja pitkiä työsuhteita alalla toimivilla ammattilaisilla on aika harvoin, lukuun ottamatta opetustöitä. Itsensä työllistäjiksi luetaan musiikkialan ammattilaiset, jotka eivät ole palkkatyösuhteessa eivätkä yrittäjiä. He ovat usein musiikkialan ammattilaisia, jotka käyttävät itsestään nimitystä freelancer-muusikko.

Kun musiikkialan ammattilainen tekee työkseen esimerkiksi keikkoja, hän on joko työsuhteessa oleva työntekijä tai muusikko-yrittäjä. Tämän myötä keikkapalkka on joko työntekijälle maksettu palkka tai yrittäjälle kohdistuen maksettu työnkorvaus. Harvoin tätä tulee ajatelleeksi, mutta musiikkialalla toimivan olisi hyvä miettiä, kumpana hän haluaa toimia, palkollisena vai yrittäjänä. Lottaliina Lehtisen Muusikon sopimusoppaan mukaan suurin osa keikkatyöstä tehdään työsuhteessa. Näiden kahden (yrittäjänä toimimisen ja työntekijänä olemisen) välinen ero on, että muusikko-yrittäjä vastaa itse sosiaaliturvistaan ja verotuksesta. Sopimuksissa se näkyy siinä, että työntekijänä musiikkialan ammattilainen tekee määräaikaisen työsopimuksen, kun taas muusikko-yrittäjä tekee määräaikaisen toimeksiantosopimuksen. (Lehtinen 2012, 50.)

Käytännössä se menee usein niin, että musiikkialan ammattilainen, joka tekee keikan työsuhteessa, toimittaa verokorttinsa keikan tilaajalle, joka huolehtii työntekijän tarvittavista sosiaaliturvista sekä veron pidättämisestä. Muusikko-yrittäjä taas laskuttaa keikan tilaajaa ja hoitaa itse tarvittavat maksut. Usein keikkojen tilaajat haluavat toimia mielellään muusikko-yrittäjien kanssa, koska silloin heiltä lähtee vastuu huolehtia muusikon maksuista ja heidän työnsä helpottuvat, kun saavat vain keikasta laskun. (Lehtinen 2012, 50.)

Itse olen keikkaillut nyt säännöllisesti muutaman vuoden, mutta vastaan ei ole tullut montaa virallista sopimusta. Usein keikat vain sovitaan sähköpostitse ja luotetaan siihen, että sopimus keikasta pitää. Rahojen saanti keikan jälkeen on arpapeliä, varsinkin jos virallista sopimusta keikasta ei ole tehty. Tietynlainen luotto ihmisiin on mahdollistanut työn hoitamisen ilman virallisia sopimuksia. Työn turvaamisen ja varmistamisen kannalta sopimus on ehdoton edellytys. Vaikka suullinen sopimus on yhtä virallinen kuin kirjallinen, on riitatilanteessa hankala tulkita kumman puheet pitävät paikkaansa.

Näiden kahden tavan eli palkollisena toimimisen sekä yrittäjyyden ulkopuolelle jäävät vielä ns. pimeät keikat. Ikävä kyllä musiikkialalla tähän törmää jatkuvasti. Pimeällä keikalla musiikkialan ammattilainen saa keikan palkan suoraan käteensä rahana. Tällainen toiminta ei kasvata tekijän eläkettä eikä muuta sosiaaliturvaa. Pimeät keikat toimintana kuuluvat harmaaseen talouteen, joka Suomessa luetaan laittomaksi taloudeksi, koska siitä ei ilmoiteta mitään verottajalle. (Lehtinen 2012, 51- 52.) Joskus keikkapalkat ovat niin pieniä, että verotuksien jälkeen käteen jäävä summa on lähes olematon, joten siksi musiikkialan ammattilaiset sortuvat pimeisiin keikkoihin. Tämä ala on muista poikkeava, eikä sitä ymmärrä ellei itse ole toiminut alalla. Oikea työelämä musiikkialan ammattilaisilla on kuin villistä länneestä. Takahuoneeksi eli ns. musiikkialan ammattilaisen työympäristöksi saattaa riittää siivouskoppi ja ruoat nautitaan keittiössä erillään muista ihmisistä. Harmaa talous ja pimeät keikat ovat usein juuri kirjaimellisesti pimeää työtä. Kukaan ei turvaa muusikoiden kohtelua pimeillä keikoilla. Silloin vastuu inhimillisestä työstä ja työoloista jäävät musiikkialan ammattilaiselle itselleen. Onneksi nykyään entistä useampi musiikkialan ammattilainen rupeaa etsimään tietoa muunlaisesta toiminnasta kuten yrittäjyydestä, jolloin keikat voidaan hoitaa oikeaoppisesti.

Muusikkoyrittäjän vastuut ja velvollisuudet

Musiikkialan ammattilaisen päätyessä yrittäjäksi siirtyvät vastuut ja velvollisuudet luonnollisesti hänen itsensä hoidettavikseen. Muusikko-yrittäjän tapauksessa mm. eläkevakuutus hoituu YEL-vakuutuksen kautta. Se on yrittäjälle pakollinen vakuutus eikä ole riippuvainen yritystoiminnan muodosta. Jos toiminta on pienimuotoista eli enintään 7502,14€ vuodessa, on vakuutuksen ottaminen vapaaehtoista. YEL- vakuutuksen mukana muusikko-yrittäjä kerryttää samalla eläkettään. (Eläkevakuutusyhtiö Etera 2015, viitattu 16.11.2015.)

Jokainen yritys on aina kirjanpitovelvollinen, joten myös muusikko-yrittäjien täytyy ottaa huomioon tämä aloittaessaan yritystoimintaa. Hyötyä kirjanpidosta kuitenkin on esimerkiksi se, että muusikko-yrittäjä voi merkata vähennyksien käyttönsä yrityksensä kirjanpitoon. Muusikko-yrittäjä voi merkata sinne esimerkiksi soittimet, esiintymisvaatteet, keikkamatkat jne. ALV-velvollisuus eli arvonlisäverovelvollisuus ei koske muusikoita. Esiintyjät ja muusikot ovat ryhmä, jotka ovat vapautettu arvonlisäverosta kokonaan. Keikkapalkkiot ovat siis arvonlisäverottomia. (Manninen 2012, viitattu 12.12.2015.)

Verotuksen muoto riippuu siitä, mikä yritysmuoto muusikko-yrittäjällä on käytössään. Verotuskin on hyvä huomioida, kun yrittäjä valitsee yrityksensä muodon. Seuraavassa osiossa paneudutaan yritysmuodon valintaan.

3.5 Yritysmuodot ja niiden valinta

Yritysmuodon valintaan vaikuttaa muun muassa perustajien lukumäärä, pääoman määrä, verotus, rahoitus sekä vallan jakautuminen. (City of Helsinki 2014, viitattu 16.12.2015.) Kerron seuraavaksi mahdolliset yhtiömuodot.

Toiminimi

Monen muusikon valinta on toiminimi sen helppouden takia. Toiminimi on henkilökohtainen yritysmuoto eikä siinä saa olla muun henkilön nimeä kuin haltijan. Toiminimi antaa yksinoikeuden yrittäjän valitsemansa nimen käyttöön. Toiminimeen ei liity erityisiä hallintoelimiä vaan yrittäjä tekee itse toimintaansa koskevat päätökset. Toiminimeen liittyy vapautta päätöksien muodossa, mutta toi-

saalta koko vastuu on yrittäjällä itsellään. Monelle muusikolle toiminimi on järkevä yrittäjämuoto, koska perustaminen on helppoa ja toiminta voi olla pieni-
muotoista. Toiminta aloitetaan ilmoittamalla siitä vain kaupparekisteriin. Yksityisen elinkeinoharjoittajan perusilmoitus kaupparekisteriin maksaa vain 75€. (Lehtinen 2012, 88.)

Musiikkialan ammattilaisen keikkailua helpottaa huomattavasti se, jos hän voi itse laskuttaa keikkansa ravintoloilta tai esimerkiksi yrityksiltä. Yhteistyö musiikkialan ammattilaisen sekä yritysten kanssa helpottuu todella paljon. Jos muusikko-yrittäjä on ilmoittanut itsensä ennakoperintärekisteriin, ei keikkakorvauksen maksajan tarvitse tällöin pidättää korvauksesta enää ennakoveroa. Silloin ei myöskään muusikko-yrittäjän tarvitse toimittaa verokorttiaan keikkakorvauksen maksajalle. Yksityisen elinkeinoharjoittajan ei kuitenkaan ole pakko kuulua ennakoperintärekisteriin. (Lehtinen 2012, 88.)

Vuonna 2011 tehty VAKA- hanke eli valtakunnallinen klubi- ja kiertuehanke paljastaa tuloksissaan, että 20 prosenttia muusikoista on oma yritys ja 68 prosenttia on toiminimiä. Toiminimen valintaa on suosinut reippaasti yli puolet muusikoista. Motiiveina yrittäjäksi ryhtymiseksi hanke totesi olevan laskuttamisen helppous, halu toimia yrittäjänä sekä verotus. (Löflund 2013, viitattu 16.12.2015.)

Avoim yhtiö

Avoimen yhtiön perustamiseen tarvitaan joko kaksi tai useampi henkilö. Henkilöt tekevät keskenään yhtiösopimuksen ja he ovat tasavertaisia yhtiöön liittyvisissä toimissa. He myös vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön veloista sekä pääomasta. Tämä yhtiömuoto vaatii sadan prosentin luottamusta toisiinsa. Avoimia yhtiöitä muodostavat usein avioparit, mutta muusikoiden kannattaa miettiä tarkasti, ovatko he valmis perustamaan yhtiön haluamansa henkilön/haluamiensa henkilöiden kanssa. (City of Helsinki 2014, viitattu 16.12.2015.)

Kommandiittiyhtiö

Myös kommandiittiyhtiöön niin kuin avoimeenkin yhtiöön kuuluu kaksi tai useampi perustajajäsen. Erona avoimeen yhtiöön on se, että kommandiittiyhtiössä on vähintään myös yksi äänetön yhtiömies, kenellä ei ole päätäntävaltaa yhtiön asioihin. Äänetön yhtiömies sen sijaan sijoittaa oman pääomansa yhtiöön ja vastaa tällä sijoituksellaan yhtiön velvollisuuksista. Hänellä ei ole omaa omaisuutta kiinni yrityksessä, ainoastaan sijoittamansa pääoma. Samoin kuin avoimessa yhtiössä, on perustajien hyvä miettiä, ovatko he valmiita sitoutumaan muiden kanssa yhteiseen yritykseen ja voiko heihin luottaa. (City of Helsinki 2014, viitattu 16.12.2015; Suomen juristit Oy viitattu 16.12.2015.)

Osakeyhtiö

Osayhtiön voi perustaa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Erona muihin yhtiömuotoihin on se, että osakeyhtiön perustamiseen tarvitaan vähintään 2500 euron osakepääoma. Osakepääoma jaetaan osakkuuksiin ja äänivalta, voitot ja vastuu jakaantuvat näiden osakkuuksien kautta. Mitä enemmän osakkuuksia, sitä enemmän on myös valtaa osakeyhtiössä. Taloudellinen riski jää myös osakeyhtiössä vain sijoittamiinsa osakkeisiin. Osakeyhtiön pyörittäminen on työläämpää kuin esimerkiksi toiminimen pyörittäminen, mutta se on silti usein suuremmalle yritykselle ainut vaihtoehto. Jos yritys tekee suurta tulosta, on osakeyhtiötä pidetty tällöin oikeana valintana yritykselle. Monet bändit ovat ratkaisseet yritystoiminnan osakeyhtiön avulla. (Lehtinen 2012, 90; City of Helsinki 2014 viitattu 16.12.2015.)

Osuuskunta

Osuuskunnan perustamiseen vaaditaan ainakin kolme ihmistä. Perustajat omistavat keskenään osuuskunnan. Kokouksissa heillä on jokaisella yksi ääni käytävissään. Heidän oma taloutensa ei ole kiinni osuuskunnassa, vaan he vastaavat esimerkiksi osuuskunnan veloista ainoastaan sillä summalla, mitä ovat sijoittaneet osuuskuntaan. (City of Helsinki 2014 viitattu 16.12.2015.) Osuuskunta on hyvä keino tutustua liiketoimintaan ja omaan yrityksen pyörittämiseen

turvallisen ympäristön kautta. Jos osuuskunnassa on vähintään seitsemän henkilöä, ei heitä katsota yrittäjiksi. He ovat enemminkin kuin työntekijöitä osuuskunnalle, jolta saavat palkan tehdystä työstä. Oulun ammattikorkeakoulussa on mm. perustettu kulttuurialan opiskelijoille oma osuuskunta vuonna 2012, koska nykyisin entistä useamman on työllistettävä itsensä. Osuuskunnasta kerrotaan, että työ ja tekijät eivät usein kohtaa. Myös palkkiokäytännöt vaihtelevat kulttuurialan toimissa. Tällaisissa ongelmissa osuuskunta on voinut auttaa kulttuurialan opiskelijoita. (Vuorijärvi 2013, viitattu 9.2.2016.)

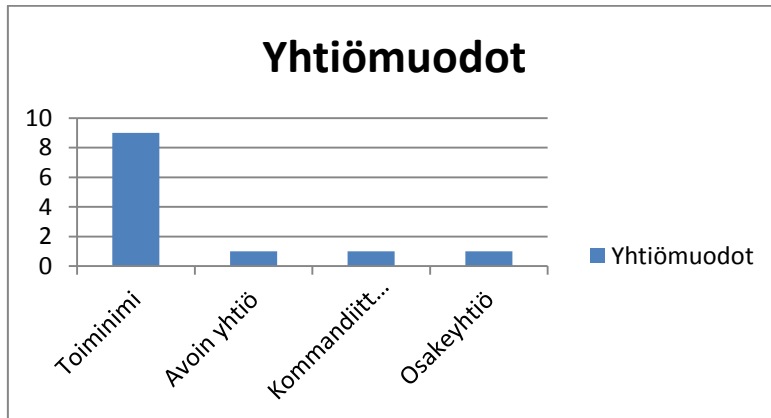
4 HAASTATTELUKYSELY JA TULOKSET

Opinnäytetyötäni hahmotellessani ensimmäinen kriteeri kyselylle oli haastatella alalla toimivia musiikkialan ammattilaisia. Koska itse en toimi vielä yrittäjänä, oli minun saatava tietoa alalla toimivilta yrittäjiltä. Positiivinen kommentointi aiheistani koskien sosiaalisessa mediassa antoi minulle varmuutta siitä, että tämä on oikea aihe tehdä opinnäytetyö. Haastateltavien löytäminen olikin helppoa, koska he ilmoittautuivat minulle itse sosiaalisen median kautta. Toteutin tämän kyselyn syksyllä 2015 sähköpostin välityksellä, koska matkusteleminen heitä tapamaan ja haastattelemaan olisi ollut taloudellisesti mahdotonta. Koen kuitenkin, että sain myös sähköpostin välityksellä kattavat tiedot heidän laajojen vastauksiensa ansiosta. Kyselyn perusteella oli tarkoitus löytää vastauksia siihen, oliko musiikinkoulutusohjelma antanut muusikko-yrittäjille apua yrityksen perustamisessa. Sekä siihen, mikä oli ajanut heidät ryhtymään muusikko-yrittäjiksi. Kyselyyn osallistuneiden vastauksista selvisi myös, mitkä ovat haasteet luovalla alalla ja millaisena vastaajat näkivät alan tulevaisuuden.

4.1 Aineiston esittely

Haastatteluun osallistui yhteensä 11 yrittäjää, jotka ovat opiskelleet musiikinkoulutusohjelmassa ja päätyneet sen jälkeen yrittäjiksi. Vastanneiden joukossa oli kaikilta musiikin koulutusohjelmien tasoilta valmistuneita musiikkialan ammattilaisia. Valmistuneita oli siis musiikin toiselta asteelta, ammattikorkeakoulusta sekä Sibelius-Akatemiasta. Heistä osa toimi päätoimisina yrittäjinä, mutta mukana oli myös sivutoimisia yrittäjiä. Vastanneista kuusi oli naisia ja viisi miehiä. Ikähaarukka vastaajien keskuudessa sijoittui 25-56 vuoden välille. Taulukoon 1 merkitsin vastaajien yritysmuodot ja niiden lukumäärät.

TAULUKKO1 Haastateltavien yhtiömuodot

Toiminimiä edusti yhdeksän vastaajaa, muita yritysmuotoja vastanneissa oli yksi henkilö. Vastanneita oli siis 11 henkilöä, mutta kaaviossa 12 osallistujaa. Tämä selittyy sillä, että yhdellä vastanneista oli sekä toiminimi että avoin yhtiö. Kaaviosta huomaa, kuinka toiminimi on suuressa suosiossa muusikko-yrittäjien keskuudessa.

Kyselyyni vastanneista kolme edusti klassista musiikkia ja kahdeksan pop- & jazzmusiikkia. Tämän haastattelukyselyn jälkeen en voi kuitenkaan sanoa, onko yrittäjyys yleisempää pop-/jazz-ammattimuusikoilla vai klassisen puolen ammattimuusikoilla, koska keräsin haastateltavat Facebook- sivustolta muusikoiden palstalle jättämäni ilmoituksen perusteella. Haastateltavat ottivat itse minuun yhteyttä, enkä kerännyt varsinaisesti kummankaan musiikkityylin edustajia tarkoituksenmukaisesti. Jokainen muusikko-yrittäjä kelpasi minulle, kunhan takana oli valmistuminen joko musiikin toiselta asteelta, ammattikorkeakoulusta tai Sibelius-Akatemiasta.

4.2 Haastattelujen tulokset

Miksi heistä tuli yrittäjiä

Kaikista vastauksista yksi syy oli ylitse muiden, kun kysyin syitä yrittäjäksi ryhtymiselle. *Laskuttamisen helppous* toistui vastauksissa. Viisi henkilöä yhdestätoista kertoi yhdeksi syyksi ryhtyä yrittäjäksi, laskuttamisen helppous yritystoiminnan myötä kiehtoi. Yrittäjäksi ryhtymisen taustalta löytyi myös muita syitä. Yksi vastaajista ei ollut viihtynyt entisessä työpaikassaan ja tämän takia oli päättänyt ryhtyä muusikko-yrittäjäksi. Uskottavampi toimiminen alalla mainittiin myös yrittäjäksi ryhtymisen syinä. Halu tehdä asiat itse omalla tavallaan sekä verovähennysten saaminen helpommin läpi oli myös vaikuttanut vastaajien päätökseen yrittäjyydestä. Myös omat muusikkoystävien puheet ja suostuttelut olivat vaikuttaneet päätökseen ryhtyä yrittäjiksi. Tiivistetysti pääsyyt löytyvät kuitenkin työn ammattimaisemmin hoitamisella. Yrittäminen mahdollistaa niin freelancertyön palkanmaksut sekä sivutoimisena yrittäjänä saamat lisätulot menetämällä kuitenkin työttömyystukia.

Vastauksista tuli kuitenkin hyvin esille se, että yrittäjyys helpotti musiikkialan ammattilaisen työtä todella paljon. Se oli keino saada musiikista itselleen työtä, yrittämisen kautta. Alalle koulutautuu entistä enemmän musiikkialan ammattilaisia eikä työpaikkoja ole mitenkään kaikille. Oppilaitoksissa opettajan paikkoja on vain vähän ja jos et tällaista paikkaa itsellesi saa, on musiikkialan ammattilaisen mietittävä, miten voisi itse saada elannon ammatistaan.

Koulutuksen antama apu yrittäjyyteen vai onko sitä?

Yhdeksän henkilöä yhdestätoista sanoi, ettei ollut saanut mitään apua musiikin-koulutusohjelmastaan yrittäjäksi ryhtymiseen. Kaikilla haastateltavillani on käyty jokin ammattikorkeakoulututkinto musiikinkoulutusohjelmasta. Vain kaksi henkilöä sanoi, että on saanut jotain apua koulun tarjoamista kursseista. Seu-

raavanlaisia huomioita musiikinkoulutusohjelmien antamista yrittäjyysopinnoista tuli haastatteluissa ilmi:

”Opettajalla tulisi itse olla käytännön kokemusta opetustyön/keikkailun ja yrittäjyyden yhdistämisestä, jotta yrittäjyysopinnoista olisi ollut jotain apua”.
(Nainen 25, Huilunsoiton opettaja & musiikkipedagogi amk)

”Yrittäjyystunnit olivat varmasti ihan hyviä, mutta homma pitäisi olla paljon käytännönläheisempää, jotta siitä saisi selvästi hyötyä itse yrittäjyyden alkutaipaleelle. Esimerkiksi ”vale” yrityksen perustaminen harjoitustyönä koulussa voisi olla hyvä juttu ja madaltaa yrittäjyyden kynnyksiä myöhemmin”.
(Mies 34, pop/jazz-musiikkipedagogi)

Tietoa olisi haluttu työttömyystuista, laskutusmerkinnöistä sekä tilinpäätöksen teoista. Apua haastateltavat olivat saaneet TE-keskuksista, yrittäjäkeskuksista sekä verotoimistoista.

Kun kysyin tarvittaisiinko haastateltavien mielestä lisää yrittäjyyskursseja musiikin koulutusohjelmiin, oli vastaus yksimielinen. Kaikkien mielestä yrittäjyysopinnoita pitäisi lisätä tai ainakin laajentaa koskemaan enemmän musiikkialaa. Kyselyssä huomaa saman ongelman olevan ympäri Suomea. Yrittäjyyskurssit, joita annetaan musiikkialan ammattilaisille, eivät auta heitä kuitenkaan ryhtymään yrittäjiksi omalla alallaan. Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää yhtenä tutkimuskysymyksenä, pitäisikö yrittäjyysopinnoita lisätä. Mielestäni nämä haastateltavien kommentit vahvistivat oletustani siitä, että musiikinkoulutusohjelmien tarjoamat yrittäjyyskurssit eivät ole ajankohtaisia tai erityisen hyvin toteutettuja.

Alan haasteet ja tulevaisuus vastanneiden mielestä:

Kokosin kyselyyn vastanneiden kommentteista kaavion, johon merkitsin alan haasteet toiselle puolelle sekä toiselle puolelle sen, kuinka vastaajat näkivät musiikkialan tulevaisuudessa. Kyselyn vastaukset eivät ole merkitty mihinkään järjestykseen vaan ne on sijoitettu sattumanvaraisesti. Kaikki kohdat on poimitu suoraan kyselyyn vastanneiden vastauksista.

TAULUKKO 2 *Muusikkoyrittäjän haasteet ja tulevaisuus*

Haasteet	Tulevaisuus
Epävarmuus toimeentulosta	Ala vaikenee: Keikkapaikat vähenevät, keikkapäivinä usein vain lauantai, DJ:t korvaavat bändejä.
Kilpailukykyisten hintojen pitäminen samalla kun toiset tekevät pimeillä hinnoilla.	Kiinnostus musiikkia kohtaan säilyy aina. Musiikkia myös kulutetaan koko ajan enemmän.
Musiikkiopistot voivat valtion tuen avulla pitää hinnat alhaisina, toisin kuin yrittäjät.	Vaikea sitouttaa lapsia pitkäksi aikaa yhden harrastuksen pariin kun harraste tarjontaa on niin paljon.
Epäsäännölliset työajat ja se kun työ sekoittuu vapaa-aikaan.	Oma-aloitteiselle ihmiselle riittää aina töitä.
Työn hinnoittelu kun se on aineetonta ja taidetta.	Työvälineet ja työtavat muuttuvat musikoilla teknologian myötä.
Sairaslomien vaikeus toteuttaa muusikko-yrittäjänä.	Todella koville soittajille sekä moniosaajille riittää töitä.
Kuinka olla nainen, yrittäjä ja pienten lasten äiti samaan aikaan.	Maahanmuuttajat sekä heidän lapset olisi hyvä hyödyntää musiikkialalla.
Toimitiloja vaikea löytää, koska työ on äänekästä.	Yleinen lama heijastuu myös musiikkialaan.

Monelle vastanneista haasteina näyttäytyvät alan epävarmuus ja siihen liittyvät tekijät kuten työn hinnoittelu tai epäsäännölliset työajat. Uskon, että epävarmuus toimeentulosta on jokaisella yrittäjällä, oli hän sitten millä alalla tahansa. Musikko-yrittäjillä oman haasteensa tuo muihin yrittäjiin verrattuna kuitenkin oman työn hinnoittelu, kun kyseessä ei ole konkreettinen asia. On hyvin hankalaa laskea työn valmistumisen kustannuksia, kun ei ole varsinaisia valmistusaineita tai niiden kuluja. Monet haasteista olivat samoja kuin muillakin alan yrittäjillä kuten kuinka yhdistää perhe-elämä ja yrittäjyys. Usko tulevaan oli kuitenkin havaittavissa vastanneiden kesken. Omaan ammattitaitoon uskottiin sekä sii-

hen, että kulttuurilla on aina kysyntää. Musiikki on vanhaa perinnettä ihmisten elämässä ja sen uskottiin pysyvän edelleen ihmisten arjessa.

Näkykö yhteiskunnan huono taloudellinen tila myös muusikoilla?

Kysyin haastattelussa, näkykö yhteiskunnan huono taloudellinen tila yrityksessäsi. Osalla yrittäjistä oli työnsä puolesta hyvä tilanne, mutta osa vastaajista oli huomannut suoria muutoksia yrityksessään, johtuen taloustilanteesta. Nykyinen tilanne taloudessa näkyy muun muassa siinä, että satunnaiset oppilaat joutuvat pitämään taukoa soittotunneistaan. Kun oma talous on ahtaalla, kaikesta ylimääräisestä on tingittävä. Toisen ahdinko siirtyy samalla myös muusikko-yrittäjän talouteen, kun hän menettää oppilaitaan. Positiivinenkin puoli huonolla tilanteella on, kun ihmiset haluavat usein vaikeissa tilanteissa pitää kiinni hyvinvointia tuovista harrastuksistaan. Huonolle tilanteelle vastapainoa voikin tuoda musiikin parissa vietetyt hetket.

Yrittäjät olivat huomanneet, että on entistä vaikeampi myydä keikkaa. Yrityksien tilanne heijastuu suoraan musiikkialaan. Yrityskeikkoja tilataan paljon vähemmän kuin muutama vuosi sitten. Myös avustuksia myöntävät tahot ovat vähentäneet tukia ja tämä heijastuu rahoitusten varassa toimiviin yhteisöihin kuten kuoroihin. Myös musiikkialan ammattilaisten perinteiset keikat, ovat hääkeikat vastaajien huomioissa vähentyneet viime vuosina. Hääparit säästävät budjetissaan ja tilaavat kokonaisten bändien sijaan dj:n. Spotify-listat ovat korvanneet myös useissa juhlissa bändejä. Yleisesti ihmiset ovat harkitsevaisempia hankinnoissaan, ja tämä heijastuu musiikkiin. Muusikoiden ala elää hyvin vahvasti mukana koko yhteiskunnassamme ja on riippuvainen maamme taloustilanteesta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tarkoitus oli selvittää, millaisia haasteita muusikko-yrittäjät kohtaavat työssään ja ovatko he saaneet koulutukseltaan tukea yrityksen perustamiseen. Tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset työn perusteella, joten sen suhteen voin olla työhön tyytyväinen.

Kysely sekä lähdekirjallisuus antoivat minulle esimerkkejä, kuinka monella tavalla musiikkialan ammattilaiset ovat tehneet itselleen ammatin taitonsa avulla. Musiikkialan ammattilaiset ovat sillä tavalla poikkeavia yrittäjiä, että he eivät myy konkreettista tuotetta. He myyvät omaa osaamistaan ja taidetta. Yritystoiminta voidaan katsoa muodostuvan yleensä joko opettamis- tai keikkatoiminnasta. Nämä olivat pääjaot vastanneiden kesken.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni kuului seuraavasti: Pitäisikö musiikin koulutusohjelmiin lisätä yrittäjyysopintoja?

Suuria puutteita näkyi koulutuksen tuomasta tiedosta koskien yrittäjyyteen. Minulla oli oma vahva mielipiteeni tätä koskien, kun aloitin työni ja kyselyni vastaukset tukivat ennakoajastani täysin. Koulutuksen yrittäjyyskurssit eivät vastaa musiikkialaa, ja apu yrittäjyyteen oli muusikko-yrittäjien haettava muualta. Itse olen koulustani saanut kommentin opettajalta, että ammattikorkeakoulu valmistaa opettajia, ei yrittäjiä. Minusta on kuitenkin väärin johdatella opiskelijoita uskomaan, että koulusta valmistuu pelkästään opettajia eikä muita vaihtoehtoja tarjota. Eli vastaukseni kuuluu tutkimuskysymykseeni, että mielestäni yrittäjyysopintoja olisi lisättävä.

Toinen tutkimuskysymykseni oli: mitkä ovat muusikko-yrittäjyyden haasteet?

Haastattelussa selvisi, että muusikko-yrittäjyyden haasteet olivat epävarmuus toimentulosta, epäsäännölliset työajat sekä oman työn hinnoittelu. Nykyinen talous ja haastateltavien vastaukset kuitenkin osoittavat, että yrittäjyyttä tarvitaan, ja se on usein musiikkialan ammattilaisten ainut vaihtoehto saada itselleen toi-

meentulo musiikista. Tämän takia yrittäjyyteen olisi hyvä kannustaa, ja antaa eväitä heille, jotka siitä ovat kiinnostuneita.

Onko yrittäjyys vastaus sitten alan huonoon työtilanteeseen niin kuin kolmannessa tutkimuskysymyksissäni pohdin? Uskallan väittää kyselyni perusteella, että yrittäjyys ainakin helpottaa monen musiikkialan ammattilaisen työllistymistä. En usko kuitenkaan, että alalla pärjäisivät ketkään sellaiset ihmiset, jotka eivät koe yrittäjyyttä itselleen sopivaksi. Työ muusikko-yrittäjänä vaatii omaaloitteisuutta sekä rohkeutta toteuttaa ja uskoa omiin kykyihinsä ja haaveisiinsa. En ajattele kuitenkaan, että kaikkien musiikkialan ammattilaisten pitäisi ryhtyä yrittäjiksi, mutta paljon nykyistä useammin se olisi minusta suotavaa. Koulutuksella on iso merkitys siinä, kuinka moni alalla toimijoista rupeaa ajattelemaan mahdollisuuttaan ryhtyä yrittäjäksi. Tämän takia musiikinkoulutusohjelmien yrittäjyyskursseihin olisi syytä panostaa enemmän. Ne eivät vastaa tarkoitustaan tällä hetkellä ja tilanteeseen olisi toivottavaa saada muutosta.

Sain aiheesta opinnäytetyöhöni riittävästi aineistoa haastattelujen ansiosta. Koska haastateltavat olivat valmistuneet eri kouluista, sain myös laajan kuvan Suomen musiikkialankoulutuksien järjestämisestä yrittäjyys kursseista. Osalla vastanneista ei ollut kyseisiä kursseja järjestetty ollenkaan ja toisilla taas kurssit kuuluivat pakollisiin opintoihin. Jos olisin haastatellut vain oman asuinalueeni muusikkoyrittäjiä, en olisi saanut kattavaa kuvaa yrittäjyysopinnoista.

6 POHDINTA

Onnistuiko opinnäytetyöni? Olen tyytyväinen tekemääni opinnäytetyöhön. Aihe oli ja on minulle kiintoisa ja vietän edelleen vapaa-aikaani tutkien ja perehtyen yrittäjyyteen musiikkialalla, vaikka työ on jo tehty. Kun rupesin tekemään tätä työtä, haaveenani oli päästä sitä joskus myös opettamaan. Perinteinen instrumenttiopettajuus ei koskaan ole ollut minulle kovin mieluisaa, mutta tämän työn kautta löysin ajatuksen siitä, että voisin opettaa jotain muuta ja kenties juurikin yrittäjyysopintoja. Löysin tietyllä tavalla opettajuuteni aivan opintojeni viimeisillä metreillä. Siksi tämä työ on minulle onnistunut ja tehtävänsä suorittanut.

Tutkimuksessani tuli ilmi, etteivät musiikkialan ammattilaiset ole tyytyväisiä saamiinsa yrittäjyysopintoihin. Tämä sama kokemus vaikutti olevan ympäri Suomen, koulusta riippumatta. Olisin voinut haastatella vielä yrittäjyyskurssien järjestäjiä ja kuulla heidän mielipiteitensä. Olisin näin saanut vielä vastaargumentin kurssien pitäjiltä opiskelijoiden mielipiteisiin. Jos jatkan tutkimustani, olisi tämä näkökanta hyvä ottaa huomioon. Lisäksi selvisi, mitkä ovat ne haasteet, joita muusikkoyrittäjät kohtaavat. Alan epävarmuus sekä epäsäännölliset työtulot olivat ne suurimmat ongelmat, joita yrittäjät kohtaavat työssään. Tulos oli ennalta arvattava, mutta muusikko-yrittäjiin liittyvät omat yksityiskohtaisemmat haasteet kuten sopivien toimitilojen löytyminen olivat mielenkiintoisia.

Erityisen iloinen olin haastattelun kautta saamaani positiivisiin palautteisiin. Sain kentältä hyvää palautetta aiheesta ja sen ajankohtaisuudesta. Muut muusikot ovat ympäri Suomen kommentoineet sosiaalisessa mediassa aiheenvalintaani ja työn tärkeyttä. Se antoi lisää voimia kirjoittaa ja yrittää tehdä työstä mahdollisimman hyvän. Oli myös positiivisesti yllättävää, kuinka moni muusikko itse ilmoittautui vapaaehtoiseksi haastateltavaksi.

Tavoitteena on jatkaa tästä työstä vielä opintokokonaisuus, jotta Suomeen saataisiin yhtenevät yrittäjyysopinnot musiikinkoulutusohjelmissa. Se on tulevaisuuteni projekti, johon tämä työ oli ikään kuin alkusanat ja itseni perehdyttäminen aiheeseen.

LÄHTEET

Alanko-Kahiluoto, O. 2014 Verkkajulkaisu. Viitattu 12.12.2015.

<<https://www.vihreat.fi/blogit/outi-alanko-kahiluoto/2014/05/luovilla-aloilla-tyoskentelevien-muiden-itsensa-tyollistajien-asemaa-parannettava>>

City of Helsinki 2014, Info Pankki. Elämä Suomessa. Työ ja yrittäjyys. Yrityksen perustaminen. Yritysmuodot. verkkajulkaisu viitattu 16.12.2015.

<<http://www.infopankki.fi/fi/elama-suomessa/tyo-ja-yrittajyys/yrityksen-perustaminen/yritysmuodot>>

Etera. Palvelut yrittäjälle. Yrittäjän vakuuttaminen. Viitattu 16.11.2015.

<<http://www.etera.fi/yrittaja/yel>>

Jokinen, M 2015 viitattu 13.12.2015.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/100089/Jokinen_Maarit.pdf?sequence=1>

Karhumaa, K. 2000 Musiikkibisnes. Helsinki, Oy Edita ab, 38.

Karhunen, P. 2005 Musiikin koulutuksesta työelämään kyselytutkimus. Toisen asteen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista oppilaista tehty tutkimus.

Verkkodokumentti Viitattu 20.1.2016.

<<http://www.taike.fi/documents/10921/0/Karhunen+35+05.pdf>>

Konservatorio Lappia, Koulutus & Opiskelu. Musiikin koulutusohjelma. Opintojen sisältö. Luettu 31.10.2015.

<http://konservatorio.lappia.fi/koulutus_opiskelu_musiikinko_opsialto.html>

Kuopin konservatorio 2015. Musiikki ammatiksi. Rytmimusiikin opetussuunnitelma. Verkkodokumentti viitattu 12.11.2015.

<http://www.kuopionkonservatorio.fi/documents/10443/80191/RVTMIOPS2012.pdf/ffdcf01e-9367-4edf-a715-b39605dbcf3c>

Kymen Konservatorio. Opiskelu. Opetussuunnitelma. Verkkodokumentti viitattu 12.11.2015.

file:///C:/Users/Omistaja/Desktop/OPS+Musiikkialan+pt_+muusikko.pdf

Lehtinen, L. 2012 Muusikon sopimusopas. Helsinki, Tietosanoma Oy, 49, 50, 51-52, 88, 90.

Löflund, R. Muusikko yrittäjänä verkkodokumentti viitattu 16.12.2015.

https://asiakas.kotisivukone.com/files/smytest.kotisivukone.com/muusikko_yrittajana_-_tyosuhteen_tunnusmerkit_ja_yrittajyyden_kriteerit.pdf

Manninen, M.2012 Kirjanpitäjän vinkit muusikoille. Verkkojulkaisu viitattu 12.12.2015.

<http://blogi.auriayrityslaskenta.fi/bid/166527/Kirjanpit%C3%A4j%C3%A4n-vinkit-muusikoille>

Muusikoiden Liitto Ry. 2015 Verkkodokumentti luettu 11.1.2016.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2015-AK-30940.pdf>

Pohjola Vakuutus Oy, Viitattu 10.3.2016.

<https://www.pohjola.fi/pohjola/henkiloasiakkaat/vakuutukset/arvotavara?id=312200>

Pop & Jazz konservatorio 2012. Ammatillinen koulutus. Musiikin koulutusohjelma. Viitattu 31.10.2015.

<http://www.popjazz.fi/musiikin-koulutusohjelma/>

Opetushallitus 2014, verkkodokumentti viitattu 9.9.2015.

http://www.oph.fi/download/162241_musiikkialan_pt_01082015.pdf

Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuri ministeriö. Luettu 15.10.2015.

<<https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/ammattikorkeakouluopintojen-rakenne/>>

Perusta yritys Oy, Starttiraha, viitattu 12.12.2015.

<<https://www.perustayritys.fi/starttiraha.php>>

Riikka Vuorijärvi 5.2.2013 Oamk verkkoartikkeli, Luettu 9.2.2016.

<<http://www.oamk.fi/extra/amk/artikkelit/312/>>

Suomen juristit Oy, Artikkelit. Yhteisö- ja yritysoikeus. Henkilöyhtiöt. Viitattu 16.12.2015.

<<http://www.laki24.fi/yrit-henkiloyhtiöt-kommandiittiyhtioaanetonyhtiömies/>>

Suomen Kulttuurirahasto. Apurahat. Haettavat apurahat. Viitattu 15.10. 2015.

<<http://skr.fi/fi/haettavat-apurahat>>

Suomen yrittäjät. 2013. Minustako yrittäjä. Yrityksen perustamisen vaiheet. Viitattu 30.10.2015

<<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustaminen/>>

Suomen Yrittäjät. Verot ja rahat. Rahoitus. Verkojulkaisu viitattu 14.12.2015.

<<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/rahat/rahoitussuunnittelu/>>

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä. Ilmoittaminen. Perustamisilmoitus. Yksityinen elinkeinonharjoittaja. Viitattu 12.12.2015.

<<https://www.ytj.fi/index/ilmoittaminen/perustamisilmoitus/yksityinenelinkeinonharjoittaja.html>>

Henkilötiedot

Nimi:

Ikä:

Koulutustausta:

Musiikillinen suuntautuminen: Klassinen, pop/jazz vai molemmat?

1) Millainen yritysmuoto sinulla on ja minkälaisia töitä teet sen kautta?

(toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö)

2) Mikä sai sinut ryhtymään yrittäjäksi ja kuinka pitkään olet ollut yrittäjänä?

3) Onko yrittäjyys kokopäiväistä vai teetkö ohella muita töitä, mitä?

3) Oliko yrittäjäksi ryhtyminen helppoa?

4) Saitko koulutuksestasi apuja yrittäjäksi ryhtymiseen? Esimerkiksi yrittäjyysopinnoista?

5) Pitäisikö sinun mielestäsi olla enemmän yrittäjyysopintoja musiikkialan koulutuksissa?

6) Mitkä ovat mielestäsi suurimmat haasteet toimia yrittäjänä luovalla alalla?

7) Millaisena näet alan tulevaisuuden?

8) Näkyykö yhteiskunnan huono taloudellinen tila alallasi tai yrityksessäsi?